

De lastige controleur

Bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart stemde ik op Pieter Omtzigt. Dat was niet voor het eerst trouwens. Naast mij stemden nog eens 342.471 mensen op deze luis in de pels van de politiek; goed voor vijf kamerzetels.

» [Download dit artikel \(pdf\)](#)

» [Download het hele nummer \(pdf\)](#)

Omtzigt is de lastige controleur, de man die de onderste steen boven wil krijgen, die alle documenten wil inzien waarop de Tweede Kamer recht heeft. En dan liever niet zwartgelakt vanwege 'beleidsopvattingen van ambtenaren'. Als Kamerlid is hij, samen met Renske Leijten van de SP, een voorbeeld voor de 14,8 anderen. De Kamer controleert de regering, zo hoort het. Omtzigt is de professioneel-kritische accountant van de Tweede Kamer.

De val van het kabinet over de kindertoelagenaffaire was de uitkomst van een jarenlange strijd van die kritische controleur, enkele van zijn collega's en journalisten, tegen een overheid die liever de waarheid onder de pet hield, omdat de reputatie van ministers en ambtenaren belangrijker was dan de schrijnende gevolgen voor onschuldige burgers. Die jarenlange strijd maakte dat Omtzigt ons land typeerde als 'bananenmonarchie'. In mijn optiek leven we nog altijd in één van de meest keurige en aangeharkte landen van deze aardbol, maar dat er dingen niet goed gaan staat buiten kijf. "De taal van democratie en recht is voor velen in Nederland een vreemde taal geworden", stelde informateur Tjeenk Willink vast. De overheid moet er alles aan willen doen om zo open en helder mogelijk verantwoording af te leggen over haar werkwijze en de besteding van collectieve middelen. Die overheid is er voor de burger, niet andersom. En kritische controleurs zouden niet moeten hoeven vechten om voldoende controle-informatie te verkrijgen.

Van lastige volksvertegenwoordigers naar lastige accountants is maar een kleine stap. Ook de professionele rekenmeesters wordt het soms moeilijk gemaakt om alle informatie op tafel te krijgen. En jarenlang was daar in het beroep ook minder aandacht voor. De bomen groeiden tot in de hemel, het vak werd internationaal en de dienstverlening kon niet breed genoeg zijn. Alles voor de klant. Dus werd een lastige controleur op aandringen van een grote opdrachtgever soms gewisseld voor iemand die meer de kwaliteiten van een soepele accountmanager bezat en het advieswerk naar binnen bracht. Van de gevolgen heeft het beroep nu nog last. De Enrons van deze wereld waren nodig om het moreel kompas te herijken.

Inmiddels mag een accountant weer kritisch zijn. Vraag maar aan Shell, dat een tik op de neus kreeg vanwege de loze beloften rondom klimaatdoelstellingen in het jongste jaarverslag. EY vond er wat van en benoemde het klimaat en de energietransitie wijselijk tot *key audit matter* bij de controle van het olieconcern. Een actie die navolging verdient en past bij de verbreding van het beroep.

De nieuwe generatie accountants is groot geworden met een vuistdikke HRA, een scherpe toezichthouder, strakke procedures en een beroepseed voor het eigen moreel kompas. Het is een generatie die communicatief sterker is dan in het verleden bij accountants veelal het geval was. Fouten maken en je kwetsbaar opstellen mag inmiddels, al gaan bij echte incidenten nog de lamellen dicht. Op Clubhouse spreken ze wekelijks met verfrissende openheid over hun vak, hun twijfels, de werkdruk, de checklists en het belang van soft skills. In die virtuele huiskamer van het accountantsberoep voel je de passie voor hun rol als controleur. Daar word ik oprecht blij van. Ik vertrouw op die nieuwe generatie. Zolang ze ook maar lastig zijn. Net als Pieter Omtzigt.

Marc Schweppe is hoofdredacteur Accountant en Accountant.nl.